

УДК 658.15

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-60>**Терещенко Т.Є.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державних, місцевих та корпоративних фінансів
Університету митної справи та фінансів***Долгарева Я.М.***студентка
Університету митної справи та фінансів***Tereshchenko Tetiana***Ph.D. in Economical Science, Associate Professor,
Associate Professor at Department of State, Local and Corporate Finance
University of Customs and Finance***Dolhareva Yaroslava***Student
University of Customs and Finance*

ТРАДИЦІЙНІ І АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

TRADITIONAL AND ALTERNATIVE FORMS OF FINANCING FLOATING ASSETS OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто способи фінансування оборотного капіталу підприємств усіх видів власності з урахуванням вітчизняних та міжнародних тенденцій. Проаналізовано конкурентні переваги факторингу як однієї з форм беззаставного фінансування оборотного капіталу підприємств, унікальність якого полягає в можливості розширення частки компанії на ринку, отримання додаткового прибутку за рахунок поповнення оборотних коштів і збільшення обсягу продажів. Розглянуто ключові показники факторингових послуг в Україні за 2013–2018 роки. Досліджено тенденції використання суб'єктами малого й середнього бізнесу альтернативного фінансування на основі краудфандингу, реєр-то-реєр-позик, акціонерного краудфандингу. Визначено переваги та перспективи використання альтернативного фінансування оборотного капіталу підприємствами всіх видів діяльності.

Ключові слова: оборотний капітал, банківський кредит, форфейтинг, факторинг, джерела фінансування, альтернативне онлайн-фінансування, краудфандинг.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены способы финансирования оборотного капитала предприятий всех видов собственности с учетом отечественных и международных тенденций. Проанализированы конкурентные преимущества факторинга как одной из форм беззалогового финансирования оборотного капитала предприятий, уникальность которого заключается в возможности расширения доли компании на рынке, получении дополнительной прибыли за счет пополнения оборотных средств и увеличения объема продаж. Рассмотрены ключевые показатели факторинговых услуг в Украине за 2013–2018 годы. Исследованы тенденции использования субъектами малого и среднего бизнеса альтернативного финансирования на основе краудфандинга, реер-то-реер-займов, акционерного краудфандинга. Определены преимущества и перспективы использования альтернативного финансирования оборотного капитала предприятиями всех видов деятельности.

Ключевые слова: оборотный капитал, банковский кредит, форфейтинг, факторинг, источники финансирования, альтернативное онлайн-финансирование, краудфандинг.

ANNOTATION

The article deals with the ways of financing the floating assets of enterprises of all kinds of property, taking into account national and international tendencies. Since the efficiency of the activity and the financial condition of the enterprise depend on the correct approach to financing floating assets, the need to find and use alternative forms of financing the floating assets of an economic entity is a priority. Issues related to the management of floating assets and approaches to their financing have been addressed by many scholars, but now the study of alternative forms of financing is at an early stage. To solve this problem, the essence of traditional forms of financing the floating assets of the enterprise (bank credit, overdraft, forfeiting) is considered. The advantages of overdraft and credit, which combines a credit line provides targeted lending for a much longer term, are identified. Forfeiting involves the transfer of all debt risks to its buyer (forfeiter), allows reducing seller's accounts receivable, improving balance sheet structure, accelerating capital turnover. The competitive advantages of factoring in comparison to traditional bank lending are analyzed. The main difference is that factoring increases the sales of the enterprise and accelerates the turnover of funds, so, as a result, that brings profit to the enterprise. Generally due to the competitive advantages of factoring as one of the unsecured financing forms of the floating assets of the enterprise, which include the possibility of combining with traditional debt instruments; targeted use of resources; availability of deferred payment prospects without loss of cash flow rate; improvement of financial performance by reducing accounts receivable, which contributes to the possibility of increasing sales. The prospects of factoring services for 2013–2018 in Ukraine (dynamics of quantity and value of factoring contracts concluded by financial companies; sources of financing of concluded factoring operations and distribution of factoring contracts by industries) are considered. Analyzing the indicators of factoring services over the last five years, it is found that the use of factoring in Ukraine also has the following negative factors: contradictions in the regulations on tax levies on factoring operations in Ukraine and limitation of financing for each debtor. The tendencies of the use of alternative financing by the small and medium-sized entities on the basis of peer-to-peer loans, balance loans, joint-stock crowdfunding, non-financial crowdfunding, revenue-sharing crowdfunding, rewards-based crowdfunding, online factoring and crediting under crypto-assets are investigated. The advantages and prospects of using alternative financing of the floating assets of enterprises

of all types of activity, which are manifested in the ability to raise funds without real security at the stage of the emergence of a business idea or for a newly created enterprise in the required amount on favorable terms, are determined; the early repayment of the loan amount with peer-to-peer lending will not include penalties that are possible with bank lending. For both suppliers and recipients of financial resources, alternative online business financing is characterized by the speed, simplicity and clarity of operations. For investors (suppliers of financial resources), alternative financing models are a new additional direction for investing funds and making profit, as well as the opportunity to support socially important and personally significant business ideas or innovative projects.

Key words: floating assets, sources of financing, bank credit, forfeiting, factoring, alternative online financing, crowdfunding.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення підприємств усіх форм власності оборотними активами тісно пов'язана з процесом їх фінансування. Від правильного підходу до фінансування оборотних активів залежить ефективність формування активів та зміцнення фінансового стану компанії. У зв'язку з тим, що зовнішнє фінансування є значним джерелом поповнення оборотного капіталу господарюючого суб'єкта, необхідність пошуку й аналізу альтернативних інструментів його фінансування набуває першого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з управлінням оборотними активами та підходом до їх фінансування, досліджувались багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими. Значний внесок зробили Ю. Бріггем, М.О. Казакова, С.О. Єрмак, Ю.О. Швець та інші науковці.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак динамічні зовнішні умови розвитку економіки вносять корективи в усталені джерела формування оборотних активів, створюючи передумови дослідження специфіки альтернативного фінансування діяльності малих і середніх підприємств, що розглядається у дослідженнях таких зарубіжних науковців, як, зокрема, Брайан Чжан, Роберт Вардроп та Пітер Баєк.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розгляд джерел фінансування оборотного капіталу підприємств з урахуванням нових альтернативних форм в сучасних ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Раціональна організація джерел фінансування оборотного капіталу є найважливішою умовою підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Джерела зовнішнього фінансування поділяються на довготермінові (інвестиційні), змішані й короткострокові.

Основними видами короткострокового фінансування вітчизняних підприємств є торгові кредити, короткострокові цінні папери, короткострокові банківські кредити, а також факторинг.

Популярним короткостроковим фінансовим інструментом також є овердрафт, який в короткі строки дає змогу компанії отримати грошові кошти [4]. Цей інструмент активно використо-

вується компаніями для придбання товарів та забезпечення поточної діяльності. Проте він має низку суттєвих недоліків, таких як висока відсоткова ставка та низькі ліміти кредитування. Переваги овердрафту й кредиту поєднує в собі кредитна лінія, за якою надається цільове кредитування на значно довший термін.

Одним із найважливіших інструментів кредитування зовнішньоекономічних операцій є форфейтинг. Під ним розуміють купівлю, як правило, кредитною установою платіжної вимоги експортера, яка супроводжується угодою про відмову від регресу за несплати такої вимоги. Форфейтинг передбачає перехід усіх ризиків за борговим зобов'язанням до його покупця (форфейтора), дає змогу скоротити дебіторську заборгованість продавця, покращити структуру балансу, прискорили обіг капіталу.

Операцією, аналогічною форфейтингу, є факторинг. Нині факторинг широко використовується в комерційній практиці як спосіб додаткового фінансування й забезпечення. Серед всесвітньо відомих компаній, для яких факторингове обслуговування було підтримкою на всіх етапах розвитку, слід назвати "Acer" (комп'ютерна техніка, Тайвань), "Parmalat" (продукти харчування, Італія), "Lewis Global Toys" (товари для дітей, США).

Найчастіше факторинг порівнюється з банківським кредитуванням. Однак між цими послугами є суттєві відмінності, основні з яких полягають у тому, що [5] факторинг надається на строк фактичної відстрочки платежу, а кредит – на визначений термін; факторинг виплачується в день поставки товару, а кредит – в обумовлений кредитним договором день; факторинг не потребує забезпечення, тоді як кредит надається під заставу; факторинг погашається коштами, що виплачуються дебіторами клієнту, а кредит повертається банку позичальником; факторинг погашається в день фактичної оплати дебітором отриманого товару, виплачується автоматично за пред'явлення накладної та рахунку-фактури, а для отримання кредиту потрібно оформити низку документів.

Розглядаючи факторинг і кредитування в аспекті підвищення ефективності фінансування оборотного капіталу, бачимо, що факторинг значно сильніше впливає на підвищення ефективності оборотних коштів, ніж кредитування. Навіть незважаючи на те, що факторинг є більш дорогим інструментом, ніж кредитування, зрештою, факторинг дає можливість розширити частку компанії на ринку, збільшує продажі й прискорює оборотність коштів, що приносить більший прибуток, ніж за подібних умов використання кредитування для фінансування оборотних коштів. Інші види фінансування можуть володіти не меншою ефективністю, якщо їх правильно застосовувати відповідно до потреб компанії.

Унікальність такого кредитного інструменту, як факторинг, полягає у таких його перевагах [2]:

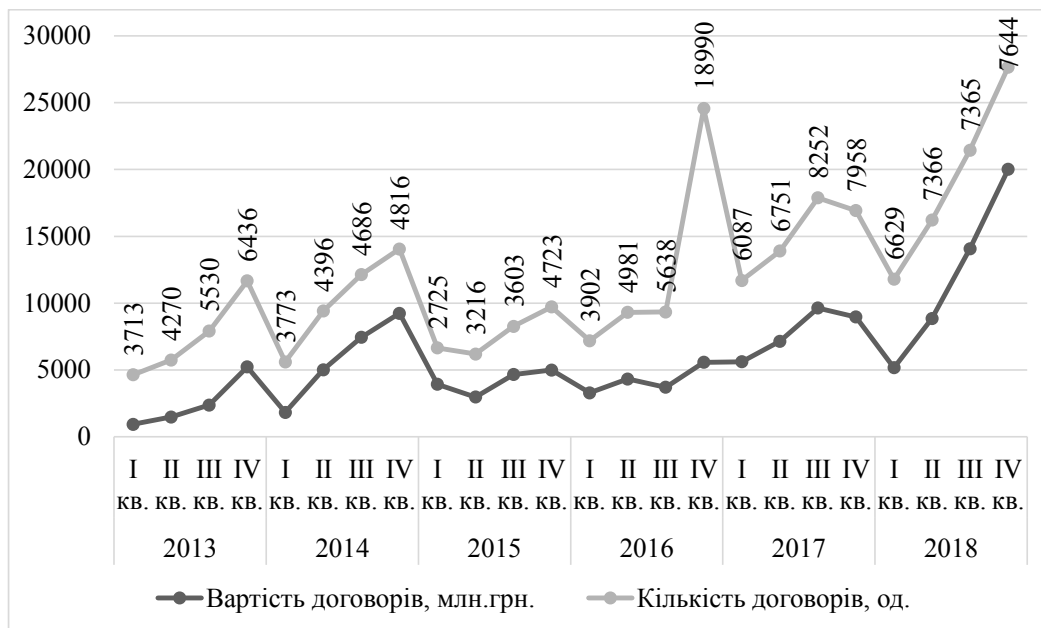

Рис. 1. Динаміка надання фінансовими компаніями послуг факторингу у 2013–2018 роках

Джерело: побудовано авторами на основі даних джерела [3]

- сприяння можливості збільшення обсягів продажів;
- отримання додаткового прибутку за рахунок поповнення оборотних коштів і збільшення обсягу продажів;
- доступність і прозорість процедури;
- нові конкурентні переваги за рахунок відстрочки платежу клієнтам з підтримкою необхідного асортименту товарів на складі за рахунок додаткових оборотних коштів;
- поліпшення фінансових показників за рахунок скорочення дебіторської заборгованості.

Перспективність розвитку факторингових послуг підтверджують дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [3]. На рис. 1 наведено динаміку надання факторингових послуг українськими факторинговими компаніями за 2013–2018 роки.

Загалом обсяг договорів факторингу, укладених фінансовими компаніями протягом 2013–2018 років, зріс у 2,4 рази. У 2018 році порівняно з 2017 роком спостерігається зростання на 53,38%, або 16 741,6 млн. грн. При цьому кількість договорів за цей період зменшилась на 44 од., що вказує на тенденцію укладання меншої кількості договорів, проте на більшу суму.

Динаміка кількості та вартості укладених фінансовими компаніями договорів факторингу за 2013–2018 роки наведена на рис. 1.

Станом на 31 грудня 2018 року 589 фінансових компаній мають діючі ліцензії, які дають право їм надавати послуги з факторингу. Це на 97 компаній більше, ніж у попередньому році. Протягом 2018 року фінансові компанії уклали 29 024 договори факторингу на загальну

суму 48 105,0 млн. грн., виконали 29 551 договір. Діючими на кінець 2018 року залишалися 25 822 договори факторингу. Аналізуючи рис. 1, зазначаємо, що найбільша кількість договорів, надана фінансовими компаніями, спостерігається у IV кварталі 2016 року й складає 18 990 од. (їх вартість становила 5 569,4 млн. грн.). Найбільша вартість договорів спостерігається у IV кварталі 2018 року, а саме 20 015,7 млн. грн. (кількість договорів за цією вартістю є середньою за розглянутий період, а саме 7 365 од.).

Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерело їх фінансування (табл. 1, рис. 2).

Структура джерел фінансування факторингових операцій в Україні протягом аналізованого періоду є досить нестійкою та істотно коливається, насамперед, за рахунок зміни частки позичкових коштів юридичних осіб, власних коштів та інших джерел. За підсумком 2017 року частка власних коштів відповідала 70,4% та була найбільшою в структурі джерел фінансування.

Станом на 1 січня 2018 року частка фінансування за рахунок банківських кредитів становила 3,3%, що на 1,3 в. п. більше, ніж станом на аналогічну дату минулого року (2,0%).

Частка позичкових коштів юридичних осіб (крім банківських кредитів) порівняно з показником 2016 року збільшилась на 9,6 в. п., склавши 15,7% від загальної суми джерел фінансування. Загалом збільшення відбулося за всіма показниками майже вдвічі.

Також важливо простежити динаміку розподілу за галузями обсягів наданих фінансових послуг за укладеними договорами факторингу, яку наведено в табл. 2.

Таблиця 1

Джерела фінансування укладених факторингових операцій у 2013–2017 роках, млн. грн.

Джерела фінансування	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темп приросту 2017 року від 2016 року	
						млн. грн.	%
Власні кошти	6 183,9	15 168,8	13 780,2	14 060,6	22 077,0	8 016,4	57,0
Позичкові кошти юридичних осіб (крім банківських кредитів)	367,7	1 279,7	1 251,9	1 021,0	4 908,6	3 887,6	380,8
Банківські кредити	3 338,9	4 926,3	793,6	345,4	1 044,6	699,2	202,4
Інші джерела	149,0	2 146,1	730,2	1 444,4	3 333,5	1 889,1	1,3
Всього	10 039,5	23 525,7	16 555,9	16 887,5	31 363,2	14 475,7	85,7

Джерело: розроблено авторами на основі даних джерела [3]

Таблиця 2

Розподіл договорів факторингу за галузями у 2013–2017 роках, млн. грн.

Галузь	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темп приросту 2017 року від 2016 року	
						млн. грн.	%
Будівництво	55,1	69,6	91,3	382,4	221,6	-160,8	-42,1
Добувна промисловість	0,0	0,1	0,0	7,6	12,0	4,4	57,9
Легка промисловість	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	-1,5	0
Машинобудування	0,3	0,0	0,0	0,0	26,7	26,7	0
Металургія	0,0	0,0	0,0	7,0	87,0	80,0	1 142,9
Сільське господарство	17,5	1,3	29,7	68,2	302,2	234,0	343,1
Сфера послуг	152,6	1 501,8	738,3	1 121,2	5 504,9	4 383,7	391,0
Транспорт	1,7	3,0	50,0	0,7	245,0	244,3	34900
Харчова промисловість	115,1	133,2	105,0	92,2	154,6	62,4	67,7
Хімічна промисловість	2,1	0,0	0,0	54,9	0,0	-54,9	0
Інші	9 695,1	21 817,0	15 541,5	15 151,8	24 809,2	9 657,4	63,7
Всього	10 039,5	23 525,7	16 555,9	16 887,6	31 363,2	14 475,6	85,7

Джерело: розроблено авторами на основі даних джерела [3]

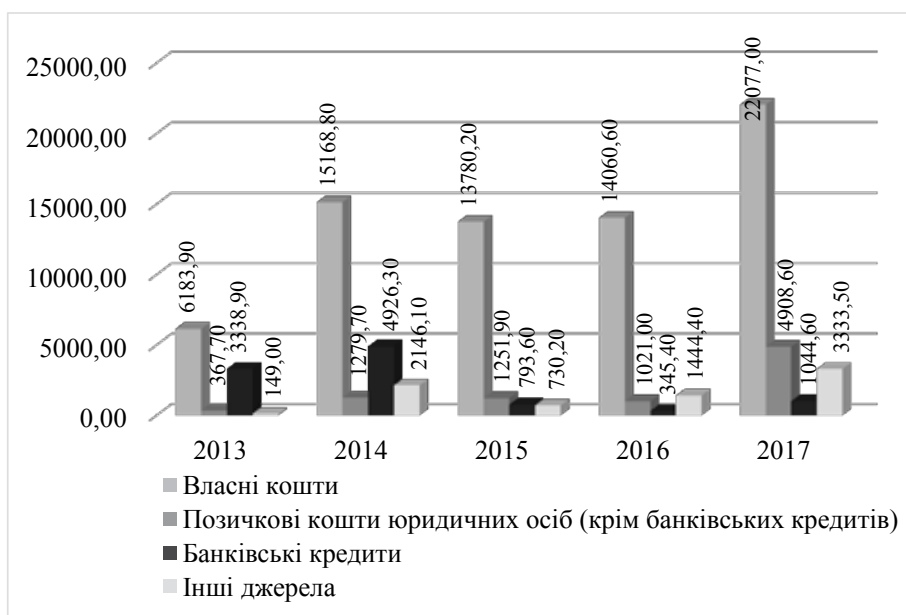

Рис. 2. Джерела фінансування факторингових операцій у 2013–2017 роках, млн. грн.

Джерело: побудовано авторами на основі даних джерела [3]

Найбільше зростання протягом 2017 року продемонстрував обсяг договорів факторингу, укладених у таких галузях, як транспорт (у 34,9 рази, +245,0 млн. грн.), металургія (у 11,4 рази, +80,0 млн. грн.), сфера послуг (на 391,0%, +4 383,7 млн. грн.).

Аналізуючи показники за останні п'ять років, зазначаємо, що використання факторингу в Україні має також такі негативні фактори, як протиріччя в нормативних актах щодо податкових зборів з факторингових операцій в Україні та обмеження фінансування на кожного дебітора.

Разом з традиційними формами фінансування оборотного капіталу підприємства існують альтернативні форми фінансування, спрямовані на нарощення основного й оборотного капіталу, які можуть використовуватися у сфері малого підприємництва.

До альтернативних форм фінансування оборотного капіталу належать [1; 6]:

- peer-to-peer-позики, тобто прямі залучення позикових коштів від фізичних та юридичних осіб через онлайн-платформи та без участі традиційного фінансового посередника;

- балансові позики для бізнесу, здійснені шляхом кредитування через онлайн-платформи, за якого сума позики безпосередньо списується з балансу установи, яка здійснює управління платформою;

- акціонерний краудфандинг, заснований на отриманні коштів від онлайн-інвесторів в обмін на прості акції підприємства, дивіденди або право участі в управлінні;

- краудфандинг з нефінансовою винагородою, коли відбувається залучення коштів під інвестиційний або інший проєкт на умовах відсутності реального грошового потоку як оплати використання фінансових ресурсів учасників із забезпеченням натомість надавачам коштів нефінансової винагороди чи опосередкованої вигоди в різноманітній формі (право першочергового отримання нового, інноваційного продукту, отримання товару зі знижкою у ціні чи з іншими вигодами);

- краудфандинг на умовах участі у прибутку, який передбачає отримання коштів від інвесторів на умовах виплати їм частини прибутку від реалізації проєкту у вигляді дивідендів, роялті тощо зі збереженням з боку отримувача коштів (ініціатора проєкту) повного контролю над своїм проєктом (власним бізнесом);

- краудфандинг з відсутністю винагороди, який базується на залученні коштів на безоплатній і безповоротній основі, коли отримувачі (розпорядники) фінансових ресурсів не мають жодних зобов'язань перед фінансовими донорами;

- фінансування дебіторської заборгованості («онлайн-факторинг»), тобто продаж підприємством наявних рахунків-фактур через онлайн-платформи фізичним та юридичним особам;

- кредитування під кріптовалюти, коли активи компанії використовуються як забезпечення для отримання кредиту.

Моделі альтернативного онлайн-фінансування мають низку переваг щодо залучення інвестицій та фінансових ресурсів для фінансування робочого капіталу суб'єктами малого підприємництва порівняно з традиційними каналами отримання зовнішніх фінансових ресурсів.

На відміну від банківського кредитування, моделі альтернативного фінансування дають змогу залучити кошти без реального забезпечення на етапі появи бізнес-ідеї або для новоствореного підприємства в необхідному обсязі (до 100% від потреби, а часто й в декілька разів більше) та на вигідних умовах. Дострокове погашення суми позики за ree-to-peer-кредитування не передбачає штрафних санкцій, які є можливими під час банківського кредитування [6].

Як для надавачів, так і для отримувачів фінансових ресурсів альтернативне онлайн-фінансування бізнесу характеризується швидкістю, простотою та зрозумілістю операцій. Для інвесторів (надавачів фінансових ресурсів) моделі альтернативного фінансування – це новий додатковий напрям вкладення коштів і отримання прибутку, а також можливість підтримати суспільно важливі та особисто значимі для них бізнес-ідеї чи інноваційні проєкти.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, зазначаємо, що розглянуті форми фінансування оборотного капіталу підприємств усіх форм власності можуть бути застосовані в умовах нестачі власних оборотних коштів та є альтернативою відомих способів формування оборотного капіталу підприємства. Подальшою дією фінансового менеджменту є самостійний вибір форми фінансування (традиційні або альтернативні), які варто застосовувати на цьому підприємстві. Багато в чому цей вибір буде залежати від фінансової політики суб'єкта господарювання, яка визначається кредитною політикою компанії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Zhang B., Wardrop R., Ziegler T., Lui A. Sustaining momentum: the 2nd European alternative finance industry report. *Cambridge Centre for Alternative Finance*. 2016. Vol. 2. P. 84. URL: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2016-european-alternative-finance-report-sustaining-momentum.pdf (дата звернення: 19.12.2019).
2. Казакова М.О. Факторингові послуги на ринку короткострокового кредитування України. *Магістеріум. Економічні студії*. 2014. Вип. 56. С. 55–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_ek_2014_56_17 (дата звернення: 19.12.2019).
3. Основні показники діяльності фінансових компаній та лізингодавців за 2013–2018 роки / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> (дата звернення: 26.12.2019).
4. Пальчук О.І. Факторинг на ринку фінансових послуг: монографія. Київ: КНУТД, 2011. 164 с.

5. Поліщук О.В., Егорова В.І. Удосконалення механізму регулювання факторингових послуг в Україні. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. 2015. № 2. С. 80–88. URL: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19076/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.doc> (дата звернення: 19.12.2019).
6. Рубанов П.М. Альтернативне онлайн-фінансування для малого підприємництва: крос-країновий аналіз. *Інтелект XXI*. 2017. № 5. С. 89–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2017_5_19 (дата звернення: 19.12.2019).
3. National Commission on State Regulation in Financial Services Markets, *Osnovni pokaznyky dijalnosti finansovykh kompanij ta lizyngnodavciv za 2013–2018 roki* [Key performance indicators of financial companies and lessors for 2013–2018]. Available at: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizyngnodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> (accessed: 26 December 2019). (in Ukrainian)
4. Palchuk O.I. (2011) *Faktyrnyng na rynku finansovykh poslugh* [Factoring in the Financial Services Market]: Monograph. Kijiv: Press KNUTD, 164 p.
5. Polishchuk O.V. and Egorova V.I. (2015) *Udoskonalennja mekhanizmu rehuljuvannja faktyrnyngovykh poslugh v Ukraini* [Improvement of the mechanism of regulation of factoring services in Ukraine]. *Strategy of development of Ukraine (economy, sociology, law)*, vol. 2, pp. 80–88 Available at: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19076/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.doc> (accessed: 19 December 2019). (in Ukrainian)
6. Rubanov P.M. (2017) *Aljternatyvne onlajn-finansuvannja dlja malogho pidpryjemnytva: kros-krajynovyj analiz* [Alternative online financing for small business: a cross-country analysis]. *Intellect XXI*, vol. 5, pp. 89–95. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2017_5_19 (accessed: 19 December 2019).

REFERENCES:

1. Zhang B., Wardrop R., Ziegler T., Lui A. (September 2016) Sustaining momentum: the 2nd European alternative finance industry report, Cambridge Centre for Alternative Finance, vol. 2, p. 84. URL: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2016-europeanalternativefinance-report-sustaining-momentum.pdf (accessed: 19 December 2019).
2. Kazakova M.O. (2014) *Faktyrnyngovi poslughy na rynku korotkostrokovogho kredytuvannja Ukrainy* [Factoring Services in the Market of Short-Term Lending in Ukraine]. Master's degree. Economic studios, vol. 56, pp. 55–59. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_ek_2014_56_17 (accessed: 26 December 2019).
3. National Commission on State Regulation in Financial Services Markets, *Osnovni pokaznyky dijalnosti finansovykh kompanij ta lizyngnodavciv za 2013–2018 roki* [Key performance indicators of financial companies and lessors for 2013–2018]. Available at: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizyngnodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> (accessed: 26 December 2019). (in Ukrainian)
4. Palchuk O.I. (2011) *Faktyrnyng na rynku finansovykh poslugh* [Factoring in the Financial Services Market]: Monograph. Kijiv: Press KNUTD, 164 p.
5. Polishchuk O.V. and Egorova V.I. (2015) *Udoskonalennja mekhanizmu rehuljuvannja faktyrnyngovykh poslugh v Ukraini* [Improvement of the mechanism of regulation of factoring services in Ukraine]. *Strategy of development of Ukraine (economy, sociology, law)*, vol. 2, pp. 80–88 Available at: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19076/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.doc> (accessed: 19 December 2019). (in Ukrainian)
6. Rubanov P.M. (2017) *Aljternatyvne onlajn-finansuvannja dlja malogho pidpryjemnytva: kros-krajynovyj analiz* [Alternative online financing for small business: a cross-country analysis]. *Intellect XXI*, vol. 5, pp. 89–95. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2017_5_19 (accessed: 19 December 2019).